

Duray Miklós laudációja

„Rejtőznek bennünk olyan érzelmek, amelyeket sem mások, sem mi magunk nem foghatunk kordába, szinte velünk születtek sok évszázados közösségi létünk következményeként. Ezeket kell ápolnunk és őriznünk. Ezeket kell megvédenünk, mint a védett madarakat, virágokat.” – írja Duray Miklós. „...kétszer zártak börtönbe a magyar iskolák védelme miatt, és az egyik, engem vallató titkosrendőr nyomtatékosan megjegyezte, hogy úgy viselkedem, mint egy visszaeső bűnöző.” – Úgy is bántak vele: rendőrségi zaklatások, publikációs tiltások, letartóztatások, vizsgálati fogságok és börtönbüntetések kísérték pályafutásának első évtizedeit. Valóban, a „hittel telített ember,” Duray Miklós cselekvő magyarsága a „visszaesők” makacsságával nyilatkozott meg életének minden fordulataiban. Eredeti foglalkozása geológus, vállalt hivatása pedig a kisebbségi, lefokozott létbe kényszerített felvidéki magyarság képviselője lett. Eddig megjelent csaknem húsz könyvében – a szépirodalommal eljegyezett kötetektől a politikai esszéeken át a szociológiai tanulmányokig – következetesen és megalkuvás nélkül foglalkozik a magyar nyelvű és tudatú közösség megmaradásával és jövőjével, amelynek legfontosabb feltétele a magyar iskolák léte, az anyanyelven való oktatás joga és lehetősége. Az összefogás hiányára, a politikai műveletlenség és a szétesési folyamatok felszámolására két szóban adja meg a parancsot: Tanulj és dolgozz!

„A diktatúra egyértelmű, mint a szakadék, aki belezuhan, aligha éli túl.” – az egyenes tartású Duray Miklós nemcsak a zuhanást kerülte el, de kitartó munkálkodásával az ezredfordulós évtizedek jelentős, nagytekintélyű történelmi személyiségévé vált. Kevesen vannak a Kárpát-medencében, akik olyan logikával és elszánttsággal képviselnék a magyarság ügyét egy életen át, mint Duray Miklós. Az 1983-ban New Yorkban megjelent Kutyaszorítóban című könyvéért, majd a magyar anyanyelvi oktatás eltörlése ellen szervezett, tízezer aláírással megerősített és eredményes tiltakozása után több mint egy esztendei vizsgálati fogság következett. A hatalom természetrajzára jellemző, hogy a kommunista államrendőrség 1984-ben bűnjelként foglalta le az évekkel korábban írott mesekönyvét is. Duray Miklós tehát egy olyan világban vállalt értelmiségi, közéleti és írói szerepet, ahol a mesék is bűnjellé válhatnak.

Az anyanyelv és a magyar művészet nemzetépítő szerepéről számos előadásában értekezett, s azt a magyar nemzetpolitikában kiemelkedő jelentőségűnek ítélte. Fáradhatatlan, kivételesen következetes munkálkodását a magyar nemzetépítésben, oktatásban és kultúrában számos egyéb kitüntetés között Bethlen Gábor-díjjal, Magyar Örökség-díjjal, a Magyar Köztársasági Érdemrend nagykeresztjével, a Magyar Művészetért-díjjal és a Magyar Kultúra Lovagja-díjjal ismerték el.

Duray Miklós ebben az esztendőben, július 18-án tölti be 75. életévét. Harminc éve alapította meg a kisebbségben élő magyarság legsikeresebb politikai mozgalmát, az Együttélést, amely már a nevével is jelezte, hogy különböző nyelvű és hitű emberek közösségének együttélését kívánja szolgálni, s a személyes érdekeltségek szövevénye helyett céljának a közösségi érdekképviselőlet módszereinek kialakítását tekinti. Meggyőződésünk, hogy a Nemzeti Összetartozás Évében Duray Miklóst közéleti szerepvállalása és magas színvonalú közírói munkássága méltóvá teszi a Kováts Flórián-díj elnyerésére.

Budapest, 2020. május 5.

Juhász Judit